

پرسیدن سؤال‌های مناسب

راهنمایی برای تفکر انتقادی

مؤلفان:

ام. نیل براون

استوارت ام. کیلی

مترجمان:

مهدی حاجی‌سیاری

صدیقه‌سادات معین‌زاده

انتشارات یوسف

۱۴۹۸

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور : پرسیدن سؤال‌های مناسب : راهنمایی برای تفکر انتقادی/مولفان ام. نیل براون
، استوارت ام. کیلی ، [ماری واسودا] ؛ مترجمان مهدی حاجی‌سیاری ، صدیقه‌سادات معین‌زاده .
تهران: یوسف، ۱۳۹۸.
مشخصات نشر :
مشخصات ظاهری : ۲۹۰ص.
شابک : 978-600-973143-5
وضعیت فهرست‌نویسی : فیپا
یادداشت : عنوان اصلی: Asking the right questions : a guide to critical thinking, 12 th ed, 2018.
عنوان دیگر : راهنمایی برای تفکر انتقادی.
موضوع : نقد ، Criticism ، تفکر انتقادی ، Critical thinking
شناسه افی .ه : کیلی، استوارت ام.، ۱۹۴۱ - م. Stuart M ,Keeley
شناسه افزود : واسودا، ماری، ۱۹۶۶ - م. Vasudeva, Mary, 1966
شناسه افزوده : حاجی‌سیاری، مهدی، ۱۳۵۲ -، مترجم
شناسه افزوده : معین‌زاده، صدیقه‌سادات، ۱۳۵۲ -، مترجم
رده‌بندی کنگره : ۳ P N
رده‌بندی دیویی : ۸۰۸
شماره کتاب‌شناسی ملی : ۶۱۰۹۴۵۵

پرسیدن سؤال‌های مناسب؛ راهنمایی برای تفکر انتقادی

مؤلفان: ام. نیل براون؛ استوارت ام. کیلی

مترجمان: مهدی حاجی‌سیاری؛ صدیقه‌سادات معین‌زاده

ویراستار: ابراهیم حقیقی

طراح جلد: علیرضا امامی

صفحه‌آرا: مرتضی ندیری

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

چاپ اول: ۱۳۹۸

چاپ و صحافی: کهن

قیمت: ۴۰۰/۰۰۰ ریال

شابک: ۵-۳-۹۷۳۱۴-۶۰۰-۹۷۸

تهران: بالاتر از چهارراه پاسداران، خ. عابدینی‌زاده، خ. جهانی‌نیا، کوچه فراسی، بن‌بست یکم، پلاک ۲، واحد ۴، تلفن:

۰۹۱۲۱۳۸۴۵۱۹-۲۲۵۶۳۱۰۰

فهرست

۱۳.....	پیش گفتار مؤلفان
۱۹.....	مقاله مترجمان
۲۳.....	فصل اول: مزایا و منافع پرسیدن سؤال‌های مناسب
۲۳.....	جهان پر از سوال و گنج‌کننده‌ای که در آن زندگی می‌کنیم
۲۶.....	کارشناسان به روش آنچه می‌گویند، نمی‌توانند ما را نجات دهند
۲۷.....	ضرورت اتکا به ذهن خردمان
۲۸.....	تفکر انتقادی برای پیشگیری از گمراهی
۳۰.....	قاعده اسفنج و استخراج طلا: دور کردن جایگزین تفکر
۳۲.....	حس قوی و حس ضعیف تفکر انتقادی
۳۴.....	اهمیت تمرین
۳۴.....	تفکر انتقادی و دیگران
۳۶.....	ارزش‌های اولیه متفکر انتقادی
۳۹.....	ادامه دادن گفت‌وگو با دیگران
۴۱.....	ایجاد محیطی دوستانه برای ارتباطات
۴۲.....	نوشتن و صحبت کردن به مثابه متفکر انتقادی
۴۷.....	فصل دوم: «مسئله» و «نتیجه‌گیری» چه هستند؟
۴۹.....	انواع «مسئله»
۵۰.....	مسئله‌یابی
۵۲.....	گشتن به دنبال «نتیجه‌گیری» نویسنده و یا گوینده

- ۵۳..... سرخ‌هایی برای کشف: چگونه به «نتیجه‌گیری» دست یابیم.
- ۵۵..... تمرین‌ها را انجام دهید.
- ۵۷..... پاسخ‌های نمونه
- ۶۱..... فصل سوم: دلایل چه هستند؟
- ۶۴..... شروع فرآیند سؤال پرسیدن
- ۶۷..... کلماتی که دلایل را شناسایی می‌کنند
- ۶۷..... دلایل و نتایج را به صورت درست حفظ کنیم
- ۶۸..... کاربرد این سؤال انتقادی
- ۶۸..... ابتدا دلایل و سپس نتیجه‌گیری
- ۷۰..... نوشتن و حرف زدن با اندام فکرائی انتقادی
- ۷۴..... تمرین‌ها را انجام دهید
- ۷۵..... پاسخ نمونه
- ۷۷..... فصل چهارم: چه کلمات و عباراتی مهم هستند؟
- ۷۸..... انعطاف‌پذیری گنج‌کننده کلمات
- ۸۰..... پیدا کردن کلمات و عبارات کلیدی
- ۸۲..... بررسی ابهام‌ها
- ۸۲..... از این سؤال انتقادی استفاده کنید
- ۸۳..... تشخیص ابهام
- ۸۶..... متن و ابهام‌های آن
- ۸۷..... به کاربردن یک سؤال انتقادی
- ۸۷..... ابهام، تعاریف و واژه‌نامه
- ۹۰..... محدودیت‌های مسئولیت شما نسبت به تشریح ابهام‌ها
- ۹۱..... نوشتن و صحبت کردن به عنوان متفکران انتقادی
- ۹۵..... تمرین‌ها را انجام بدهید
- ۹۶..... پاسخ‌های نمونه

فصل پنجم: ارزش‌ها و فرضیه‌های توصیفی چه هستند؟	۹۹
راهنمایی‌های کلی برای شناسایی فرضیه‌ها	۱۰۲
تضادهای ارزشی و فرضیه‌ها	۱۰۳
از ارزش‌ها تا فرضیه‌های ارزش	۱۰۴
تضادهای ارزشی رایج	۱۰۶
پیشینه مشارکت‌کننده به عنوان راهنمایی برای فرضیه‌های ارزش	۱۰۷
پیامدها و نتایج به عنوان نشانه‌هایی برای فرضیه‌های ارزش	۱۰۸
راه‌ماهی بیشتر برای یافتن فرضیه‌های ارزش	۱۰۹
ارزش شناخت و رانیت های ارزشی دیگران	۱۱۰
استفاده از پرسش انتقادی	۱۱۱
ارزش‌ها و نسبت‌رایی	۱۱۱
شناسایی و ارزیابی فرضیات توصیفی	۱۱۲
نمایش فرضیه‌های توصیفی	۱۱۲
پیش فرض‌های توصیفی متداول	۱۱۵
نشانه‌هایی برای یافتن فرضیه‌ها	۱۱۶
نوشتن و صحبت کردن به عنوان متفکران انتقادی	۱۱۸
تمرین‌ها را انجام بدهید	۱۲۳
فصل ششم: آیا مغالطه‌ای در استدلال وجود دارد؟	۱۲۵
رویکردی پرسشگرانه برای پیدا کردن مغالطه‌ها در استدلال	۱۲۷
ارزیابی فرضیه‌ها به عنوان نقطه آغاز	۱۲۹
کشف سایر مغالطه‌های رایج در استدلال کردن	۱۳۲
جست‌وجوی انحراف‌ها	۱۴۱
تردستی: مصادره به مطلوب	۱۴۳
به کار بردن سؤال انتقادی	۱۴۵
خلاصه‌ای از خطاهای موجود در استدلال کردن	۱۴۵

- گسترش دانش خود درباره مغالطه‌ها ۱۴۶
- تمرین‌ها را انجام دهید ۱۴۶
- فصل هفتم: ارزش تجربه شخصی، موارد نمونه، شاهدان و اظهارات صاحبان قدرت
به‌عنوان شواهد ۱۴۹
- واقعیت یا نظر؟ ۱۴۹
- نیاز به شواهد معتبر ۱۵۱
- منابع شواهد ۱۵۳
- تجربه شخصی به‌عنوان مدرک ۱۵۵
- مثال‌های موری به‌عنوان شواهد ۱۵۶
- توصیه‌نامه‌ها به‌عنوان شواهد ۱۵۷
- استناد به متخصصان به‌عنوان شواهد ۱۵۹
- به‌کاربردن سؤال انتقادی ۱۶۳
- تمرین‌ها را انجام دهید ۱۶۴
- پاسخ‌های نمونه ۱۶۶
- فصل هشتم: شواهد چقدر خوبند: مشاهدات شخصی و مطالعات پژوهشی؟ ۱۶۷
- مشاهدات شخصی به‌عنوان شواهد ۱۶۷
- نظرسنجی‌ها و پرسشنامه‌های جانبدارانه ۱۶۸
- مطالعات پژوهشی به‌عنوان شواهد ۱۷۱
- مشکلات رایج در یافته‌های پژوهش ۱۷۲
- تعمیم ناشی از نمونه پژوهش ۱۷۹
- تعمیم ناشی از اندازه‌گیری پژوهش ۱۸۱
- وقتی بیشترین اعتماد را به نظر کارشناسی دارید ۱۸۳
- پژوهش و اینترنت ۱۸۴
- به‌عنوان متفکران انتقادی چگونه بنویسیم و صحبت کنیم؟ ۱۸۶
- تمرین‌ها را انجام دهید ۱۹۱

۱۹۳	پاسخ نمونه
۱۹۵	فصل نهم: آیا علل رقیبی وجود دارد؟
۱۹۷	چه زمان در پی علل متشابه باشیم؟
۱۹۷	فراگیر بودن علل رقیب
۱۹۹	تشخیص علل متشابه
۲۰۰	علت‌ها یا یک علت
۲۰۱	دیدگاه‌های چندگانه به عنوان راهنمایی برای علل رقیب
۲۰۲	اشتباه گرفتن علیت با رابطه
۲۰۴	اشتباه گرفتن عبارت «بعد از این» با عبارت «به خاطر این»
۲۰۶	توضیح روی داده‌ها یا اعمال فردی
۲۰۸	ارزیابی علت‌های مشابه
۲۰۸	علت‌های مشابه و ارتباطات غیرشما
۲۰۹	کاوش علل بالقوه
۲۱۰	تمرین‌ها را انجام دهید
۲۱۲	پاسخ‌های نمونه
۲۱۵	فصل دهم: آیا آمارها فریبنده‌اند؟
۲۱۷	آمارهای نامشخص و جانبدارانه
۲۱۸	میانگین‌های گنج‌کننده
۲۲۱	خطاهای اندازه‌گیری
۲۲۲	نتیجه‌گیری یک چیزی است، ثابت کردن چیز دیگر
۲۲۴	گمراه کردن به وسیله حذف اطلاعات
۲۲۵	استفاده از آمار در نوشته‌هایتان
۲۲۶	تمرین‌ها را انجام دهید
۲۲۷	پاسخ‌های نمونه

پیش‌گفتا، مؤلفان

بسیار خوب است که متفکری منتقد باشم و بتوانم بسیاری از سؤال‌های خوب را بپرسم، اما نمی‌دانم چه سوال‌هایی را باید بپرسم یا چگونه می‌توانم بپرسم. درواقع، بسیاری از افراد در مورد ادبی یا آموزش تفکر انتقادی صحبت می‌کنند و این افراد می‌دانند که تفکر انتقادی نیاز به پرسیدن منظم سؤال‌ها دارد. اما کدام سؤال؟ و چگونه هر یک از این سؤال‌ها در ارزیابی، تفکر و متصفانه آنچه شخص دیگری می‌گوید نقش دارد؟

اکنون در حال ارائه ویرایش دوازدهم کتاب هستیم که دقیقاً آن‌را در پاسخ به این وضعیت نوشته‌ایم. بهترین عملکرد دموکراسی زمانی است که قابلیت عمومی تفکر انتقادی را اشاعه دهیم. هنگامی می‌توانیم به تصمیمات و معاد خود اطمینان بیشتری داشته باشیم که آنها را بعد از پرسیدن سؤال‌های مهم شکا داده باشیم، در این صورت می‌توانیم افتخار کنیم که قبل از این‌که چیزی به ذهنمان سرور کند، مورد تأیید معیارهای خاص و نیز همه افراد در فرهنگ‌های مختلف باشد.

از ابتدا، کتابمان اثری رویه پیشرفت بوده است، همچنان‌که از نظر بسیاری از دانش‌آموزان و معلمان استفاده‌کننده از این کتاب بهره‌مند می‌شویم و از موفقیت این کتاب و بازخورد مثبت بسیاری از خوانندگان در بسیاری از کشورها خرسندیم، اما نمی‌توانیم کمکی به ایشان کنیم و از نیاز به افزایش بیش‌ازپیش تلاش برای آموزش عمومی در «پرسیدن سؤال‌های مناسب» مطلع می‌شویم.

افراد بلندپایه‌ای که باید بهتر بدانند، به «اخبار جعلی» برجسب حقیقت زده و ادعای خود را با گفتن حقایق جایگزین، توجیه می‌کنند. این واقعیت‌ها ممکن است مورد اختلاف بوده یا ناقص باشد و باید با واقعیت‌های بیشتری حمایت شوند، تمامی اینها مورد قبول است. چنین زبانی می‌تواند ما را به پیچیدگی ادعا در مورد «واقعیت» هشدار دهد، اما فقط به خاطر این که می‌خواهم به یک نتیجه خاص برسم، بیان این که واقعیت‌های من معادل واقعیت‌ها شمایست، بدترین شکل ناسزاگویی روشنفکرانه است.

همیشه به تفکر انتقادی نیاز داریم، به ویژه در این لحظه از زمان که برخی به علم به عنوان «فقط یک دیدگاه دیگر» مراجعه می‌کنند، گزینش پیشنهادات جدید برای پذیرش و رد کردن آنها به صورت فزاینده‌ای دشوار شده است. روزانه در تلاشیم تا خود را متقاعد کنیم، بسیاری از این تلاش‌ها کلیشه‌ای بوده و بیشتر جذب بخش احساسی مغز، در مقابل بخش استدلال و برهان، می‌شوند. ما با بی‌احترامی عمومی به شواهد، استفاده بی‌رویه از زبان و جانشینی زورج‌جان به جای بحث‌های عمومی، روبه‌رو هستیم. «حقیقت» یا توجه نکردن به حقیقت، رزبه و زبایج‌تر می‌شود.

ذهن همیشه تمایل به حفظ ویژگی‌های اصلی پرسیدن سؤال‌های مناسب و درعین حال تطابق با تأکیدات جدید در تفکر و نگرانی‌های در حال تحول خوانندگان داشته است. به عنوان مثال، بیش از همه می‌خواهیم این کتاب را مختصر، خواندنی و کوتاه نگه داریم. همچنین تجربه، ما را متقاعد کرده است که این کتاب کوتاه در کاری که برای آن در نظر گرفته شده است - آموزش مهارت‌های پرسیدن - تفکر انتقادی - موفق بوده است.

بنابراین، کتاب پیش‌رو کارکردهای دیگری هم دارد که سایر کتاب‌ها نداشته‌اند. این متن مجموعه‌ای از مهارت‌های پرسیدن سؤال را پیش‌رو قرار می‌دهد که می‌تواند کاربرد گسترده‌ای داشته باشد. این مهارت‌ها، به سبکی غیررسمی مورد بحث قرار می‌گیرد (ما برای مخاطبان عام نوشته‌ایم، نه برای هیچ گروه تخصصی).

یکی از ویژگی‌هایی که شایسته برجسته شدن است، کاربرد پرسش سؤال‌های مناسب در تجربیات بی‌شماری از زندگی است که بسیار فراتر از کلاس درس است. عادات و

نگرش‌های مرتبط با تفکر انتقادی به حوزه‌های مصرف، پزشکی، حقوقی، اخلاق عمومی و انتخاب‌های شخصی منتقل می‌شود. هنگامی که یک جراح می‌گوید، عمل جراحی مورد نیاز است، می‌تواند به دنبال پاسخ به سؤال‌های اساسی که در پرسیدن سؤال‌های مناسب ترغیب می‌شوند، باشد. علاوه‌براین، تمرین پرسش‌های منتقدانه، به‌طور کلی رشد دانش ما را تقویت و برای یافتن مسیر و چگونگی درک بهتر آن به ما کمک می‌کند و نیز این که چگونه می‌توانیم آن را به جهانی بهتر تبدیل کنیم.

چه کسی تشخیص می‌دهد که پرسیدن سؤال‌های مناسب سودمندند؟ ما در پیش‌بینی دوره‌های آموزشی یا برنامه‌هایی که در این کتاب مفید نباشد، به‌دلیل تجربیات تدریس با خوانندگانی که سطوح مختلفی از توانایی‌ها را نشان می‌دهند، مشکل داریم. درحقیقت، این سخن در رشته‌های حقوق، انگلیسی، داروسازی، فلسفه، آموزش، روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، مذهب، علوم اجتماعی و نیز در کلاس‌های بی‌شمار دبیرستان مورد استفاده قرار گرفته است.

چند کاربرد مناسب برای این کتاب تصور است. معلمان در برنامه‌های آموزش عمومی ممکن است بخواهند دوره‌ای خود را اختصاص این کتاب به‌عنوان پاسخ منسجم به درخواست‌های دانش‌آموزانشان برای توضیح آنچه از آنها انتظار می‌رود شروع کنند. دوره‌های انگلیسی که بر نوشته‌های مسری (تحلیلی) تأکید می‌کنند، می‌توانند از این کتاب به‌عنوان قالبی برای ارزیابی استفاده‌ها قبل از نگارش مقاله استفاده کنند و نیز به‌عنوان فهرست بررسی مشکلاتی که باید هنگام نوشتن سعی در جلوگیری از آن داشته باشد. همچنین این اثر می‌تواند به‌عنوان محور اصلی دوره‌هایی که به‌طور خاص برای آموزش مهارت‌های انتقادی خواندن و تفکر طراحی شده‌اند، استفاده شود.

درحالی که پرسیدن سؤال‌های مناسب در درجهٔ اول از تجربیات کلاس ناشی می‌شود، اما طوری نوشته شده است که می‌تواند عادات خواندن و گوش دادن را در همهٔ افراد نهادینه کند؛ مهارت‌هایی که در پی گسترش اصولی است که برای تصمیم‌گیری‌های عقلانی هر خوانندهٔ انتقادی اهمیت دارد. سؤال‌های اساسی مورد تأکید

این کتاب، صرف‌نظر از میزان تحصیلات رسمی افراد، می‌تواند استدلال هر کس را افزایش دهد.

ویژگی‌های اختصاصی ویرایش جدید کتاب شامل موارد زیر است:

۱. مدت‌هاست که احساس نیاز می‌کردیم تا درک تفکر انتقادی را در نوشتار و گفتار افزایش دهیم. به‌همین منظور، از یک معلم نویسنده‌ی باتجربه یاری گرفته‌ایم تا به نویسندگان و گویندگانی که می‌خواهند در هنگام برقراری ارتباط متفکر انتقادی باشند، کمک کند.

۲. بسیاری از دانشجویان از نمایش تصویری آنچه که قبلاً به‌صورت چاپی گفته‌ایم، بهره‌مند می‌شوند. در این ویرایش از کتاب برای ارتقاء یادگیری تفکر انتقادی، نمودارهایی را به‌نمونه قرار داده‌ایم که ایده‌های مهمی موردبحث قرار می‌گیرند، اضافه کرده‌ایم.

۳. در سراسر کتاب به‌تکمیل بخش‌های تفکر سریع و باتأمل دانیل کانمن پرداخته‌ایم. به‌ویژه بر اهمیت تفکر آهسته تأکید می‌کنیم.

۴. یک‌سوم از نمونه‌های تمرین را با مسائل که بیشتر با زندگی دانش‌آموزان گره خورده است، انتخاب کرده‌ایم. با تفکر - با صدای بلند برای نمونه‌های اولیه تمرین ادامه می‌دهیم - بیان پاسخ‌های تفکر انتقادی به یک متن، به‌شکلی که گویا خواننده در درون فکر شخصی است که نمونه‌های تمرین را مورد بحث قرار داده و ارزیابی می‌کند. ما فکر می‌کنیم که «شنیدن» فرآیند جزء-جزء پذیرش، رد، تجدیدنظر و سازماندهی پاسخ، به خواننده تصویر واقعی‌تری از فرآیند حقیقی تفکر انتقادی برای دستیابی به پاسخ ارائه می‌دهد تا فقط جواب نهایی را مشاهده کند. در اینجا ما به تشبیه مهم جان گاردنر استاد می‌کنیم که معلمان و مربیان را در ارائه دانش به فراگیران مانند گل‌های بریده‌شده‌ای که نه کاشت، وچین، کوددهی و هرس که برای دسته گل‌ی زیبا انجام می‌شود، مقصر دانسته و سرزنش می‌کند.

۵. همچنین بر ماهیت اجتماعی یا تعاملی تفکر انتقادی تأکید می‌کنیم، چراکه روش پرسش سؤال‌های انتقادی هرکس می‌تواند تا حد زیادی بر ارزش سؤال تأثیر بگذارد.